

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 13. Vrvaicensis provinciæ descriptio & inventio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

supinâ prorsus negligentia, non sine publica nota Festis diebus Sacrificio adesse re-
nuebat, quem benevolè admonitum quâdam die Romeris è domo educum ante
se abigens, in templum compellebat intrare: quâ re proritus illius Casiquius, ad
Romerum pergit, malèque verbis habitum alapâ publicè percutit. Enimverò ille
Christianæ patientiæ & doctrinæ memor, in genua provolutus percutienti alteram
maxillam præbuit, asserens se felicissimum fore, si pro Dei causa multa talia pate-
retur. Valuit apud percussorem ostentatio Christianæ virtutis, qui vicissim humi
prostratus, veniam repentini sacrilegicæ furoris petens, à benigno Patre facilè im-
petravit. Sed jam Rochum Gonalvium ad Urvaicensem Provinciam Apostolicis
messoribus ingentem segetem aliquando præbituram (in qua ego ab viginti annis
in novis Barbarorum Reductionibus, quamvis tanto munere indignissimus, verfor-
) insequi lubet.

URVAICA primæ magnitudinis fluvius, exiguo fonte è Brasiliæ montibus
ortus, diu sine fama modicas aquas evolvit; donec, haustis utrimque torren-
tibus, & inclytis annibus aucto alveo, Paraquario par, aut etiam major, paulò supra
Boni aëris portum intrat in flumen Argenteum, à quo, tanquam in æmulationis pœ-
nam, nomine & alveo spoliatus, violenter in Oceanum abripitur. Nam ubi Brasili-
am, directo in Mediterranea tantisper cursu, deserit, flexo deinceps itinere, Paranz
feu flumini Argenteo perpetuò parallelus, haud multum impar majestate, graditur:
quominus magnarum navium ubique capax sit, faxis ac scopulis per intervalla præ-
peditur; sed ubi hyemalem eluvionem à peregrinis aquis ac imbribus accepit, syrtes
& ingentia saxa geminamque ripam prætergressus, nisi quâ eminentissimis littoribus
coërcetur, adinstar maris aquas suas inflatas habet. Per ducentas ab origine leucas,
concatenatis rupibus ac sylvis arctatus, magno fragore prolabitur, donec scabrosis
obstaculis, crebrâ eluctatione sese expediens, per campos placidius provolvatur.
Sylvæ simiarum, tygrium, psittacorum, atque aliarum volucrum altrices, nihil
fermè à Paravensibus differunt. In campis olim struthiones, leones, ac variæ ca-
prarum cervorumque species tantum visebantur: sed jam quaquâ latè patet ingens
utrimque tellus herbescit in pascua, per quæ boum equorumque greges incredibili
numero vagantur: diceres quadrupes successisse bipedibus olim numerosissimè
hos campos habitantibus, sed nunc pro immensitate terrarum admodum infrequen-
tibus. Ab Urvaica fluvio Urvaicensis Provincia nuncupata, tam latè in longum,
quàm ipse fluvius protenditur. Ab origine, partim Brasiliam, partim Oceanum
Athlanticum, ab Occidente Paranam, ab Austro Guairaniam, ab Meridie Boni-
aëris ostium respiciens, varias regiones ac Barbarorum linguas complectitur: inter
quas Guaranorum natio, ut numero, sic aptitudine ad politicos Christianosque mo-
res recipiendos, longè aliis antecellit. Hanc Provinciam, sicut ego comperi, pri-
mus omnium Europæorum Ramon, Sebastiani Gavoti America Australis pro Ca-
rolo Cæsare exploratoris missu, anno præteriti sæculi vigesimo-sexto tentavit, qui
liburnicam navim per Urvaicæ ostium iaducens, factò prælio, à Charuis ferocissimis
populis cum plerisque comitibus inhospitaliter trucidatus est. Postmodum, anno
præteriti sæculi quinquagesimo-septimo, ab Martino Irala Prætor centum & viginti
Hispani eo sine missi sunt, ut urbem non procul ab Urvaicæ ostio fundarent. Sed
primo foundationis anno Barbari tot eos incursionibus fatigavere, ut sedem deserere
coacti fuerint. In Paraquariam renavigantibus res accidit funestissima: nam dum
è navi sub meridiem pransuti multi exscendissent, derepentè prærupta ripa, ubi
mensas straverant, dehiscens subsidensque, prandentes secum in flumen traxit,
tanto aquarum tumultu, ut una è navibus susque deque everta non prius quieverit,
quàm summitate mali profundum fluminis pertingeret; nullo è prandentibus emer-
so. Emergens verò navis sceminam per centum aquarum ulnas in profundum latam
relatamque longo post tempore incolumem stitit. Anno deinde currentis sæculi
circiter decimo Ferdinandus Arias Prætor cum aliquot Hispanorum cohortibus ad
Urvaicam quidem penetravit, sed Barbarorum multitudinis famâ deterritus, re-
infectâ, sine gloria pedem retraxit: unde quaque enim terrore latè diffuso se sepictant

*Petrus Ro-
merus alapâ
percutitur.*

CAPUT
XIII.
*Urvaicensis
Provinciae
descriptio
& inventio.*

*Urvaica flu-
vius.*

*De primis
Urvaica re-
pertoriis.*

*Hispani ur-
bem colunt.*

*Submergen-
tur.*

Barbari, adeò ut Hispani tam desperarent armis Urvaicenses aliquando subjugari posse, quàm cuperent latissimas regiones glebæ fertilitate, pascuorum bonitate, fluminum commoditate famosas occupare. Nimirum tantæ Provinciæ superandæ decus inelytæ Cruci debebatur, quâ unâ armatus Rochus Gonsalvius, cui gentile nomen à Sancta Cruce, solus ausus fuit sternere viam ad indomitas hæcenus gentes Christo Domino & Regi Catholico subjugandas. Initia sic sese habuere.

CAPUT
XIV.

Rochus Gõ
salvius Ur
vaicensem
Provinciam
primus adit.

*De vita pe-
vicinatur.*

Recipitur.

*Crucem ad
Urvaicæ lit-
tus erigit.*

CAPUT
XV.

Rochus Gõ-
salvius Con-
ceptionis
oppidum
condit.

*Barbaros
reducit.*

*Undequaque
impetitur.*

DUM Rochus Gonsalvius & Didacus Boroa ad Paranam Christi imperium propagarent, Urvaicenses aliquot, novæ religionis famâ allecti, commercii specie aliquoties ad Itapuanum, novum Neophytorum oppidum, ventitarant, quos Socii omni officiorum genere sibi conciliarant: ideoque in spem venerant fidem Christianam in eorum terras traduci posse. Sed diu obstiterat paucitas Sociorum, donec Petrus Oniatus, auctis per Paranam operis, Rochum Gonsalvium tanto muneri destinaret. Is implorato ritè Numine, & delectu paucorum Neophytorum habito, è Paranâ discedens, per invia tamdiu loca processit, quousque ad Aracutaim rivum in Urvaicam influentem perveniret: ibi cum præstolabantur ab exploratoribus præmoniti frequentes Barbari, pro more gentis nudatis corporibus, clavâ & arcubus armati, imperiosè jubentes, ne ultra pergeret, nisi in certam perniciem præcipitare vellet. Sed Gonsalvius, suæ vitæ prodigus, intrepidâ voce significat se porro perrecturum: non decere legis Divinæ præconem metu retrocedere. Deinde magnificè explicatis Religionis nostræ mysteriis, eò rem deduxit, ut Barbari refrænato furore ad suos pagos se recipientes, ultra minas, nihil attentarint. Dilapsis Urvaicensibus ingens metus invasit Neophytorum, Rochi comites, per sacra omnia contestantes, ut pedem, dum integrum esset, referret, antequam conspiratio Barbarorum coalesceret. Sed vir Apostolicus, dimissis omnibus, qui secum è Paranâ venerant, præter duos pueros sacrificantis ministros, cuius periculo se devotentes, in nemusculo pernoctare ausus est. Sequenti die altare portatile erexit, Deum summis votis deprecans, ut pretium sui sanguinis Urvaicensibus, pro quibus vitam offerebat, vellet esse propitium. Valuit deprecatio: nam ex vicinâ Quaracipucutius, nobilis Casiquius, operam suam non diu post oblatum veniens, sponddit contra populares suos tutelam & auxilium. Mox, eo admittente, variis ex locis ad colloquium concurrentes Casiquii decrevere, audiendum esse Gonsalvium, qui ad frequentem multitudinem adventûs sui causas explicans, eò negotium permovit, ut Nieza, Urvaicensium Casiquiorum potentissimus, eum ad suum pagum invitatet. Ab eo pago duabus leucis Urvaica distabat, quò in Niezæ comitatu se conferens, collectâ Barbarorum multitudine, ex ingenti ligno Crucem in littore erexit, quam ipse ritè adorans primus docuit Urvaicenses populos superba colla suavi Christi jugo demittere: nam ubi Christi mysterio explicato, posito reverenter pileolo, de geniculis osculum sacro ligno fixit, adstantes Ethnici toto etiam corpore provoluti se Crucis asseclas professi sunt.

ADITA tanti fluminis pro Regum Rege Christo & Rege Catholico possessione, Gonsalvius ad foundationem primi oppidi animum advertit. Ibitiraqua locus est ab Urvaicâ unâ leucâ distans; ad quem locum cum concurrissent frequentes Casiquii, extemporali templo exstructo, ipso Conceptionis Immaculatæ die, ad aram fecit, destinavitque primam hanc sedem Conceptæ sine maculâ Virginis: sicuti antè primum Paranæ oppidum ab Angelo salutatæ consecratarat, professus utriusque fluminis victoriam uni huic deberi debellatrici populorum, in honorem filii sui ubique intentissimæ. Tantæ Virginis auspiciis, & Gonsalvi ad vicinos Ethnicorum pagos identidem excurrentis industriâ, confluxere frequentes undique Barbari, novi oppidi incolas se profitentes. Quibus in excolendis Rocho elaboranti nuncium adfertur, Crucem in Urvaicæ littore erectam ab Barbaris trans fluvium incolentibus fuisse concrematam; eosdem, ob receptum Gonsalvium Niezæ Casiquio infestos, ad invadendum novum oppidum in procinctu esse. Ex aliâ parte nunciatum etiam est, adversi fluminis accolæ eadem de causâ arma mo-

liri: